

Istraživanje neiskorišćenih minerala i metala predstavlja veliki izazov, i zahteva vreme i značajna sredstva. Neretko je potrebno čak 10 ili više godina kako bi se identifikovao i potvrdio kvalitet i obim ležišta. Stoga je potrebno da se kroz zakonodavni okvir, i poreski i fiskalni režim u Srbiji podstiče istraživanje koje kasnije prerasta u eksploataciju - sve do tada kompanije koje se bave geološkim istraživanjima imaju negativan novčani bilans. One ulažu vreme i novac, ali prihoda ni za kompaniju ni za državu nema sve dok se rude ne eksploatišu. Mineralni resursi i metali nemaju nikakvu vrednost dok se ne iskopaju, prenosi sajt serbia-energy.eu

Strane kompanije su u Srbiji od 2003. godine u potencijalne projekte uložile oko 300 miliona evra. U pitanju su dugoročni projekti, a do sad postignuti rezultati daju razloga za optimizam. Investicije bi se višestruko uvećale ukoliko bi došlo do otvaranja rudnika, mogle bi iznosititi i po nekoliko milijardi evra.

U sirovine koje su najprisutnije u rudama Srbije spadaju bakar, litijum, zlato, polimetalna ležišta i molibden. U drugoj grupi, potencijalno značajnih resursa su rude nikla, kobalta, gvožđa, antimona, eventualno i urana, kalaja, volframa, platinske grupe elemenata, koji bi se pod određenim uslovima, pre svega tehnološkim, ekonomskim, tehničkim i drugim, eventualno mogli valorizovati u budućnosti.

Dozvole za istraživanje mineralnih resursa imaju strane kompanije, najčešće kanadske i američke, koje su u Srbiji osnovale svoje firme. Među njima su najznačajnije Rio Sava exploration, Avala resources ltd, Rakita exploration, South Danube Metals, Dunav minerals, Balkan expl. & mining, Deli Jovan exploration, Dunav resources, Murex, Empire Mining, Stara planina resources, Appalacian resouces, Lithium Li Balkan, Balkan Gold, Ultra Balkans i Mineco. Njima svakako treba dodati već aktivne rudnike koji pored dozvole imaju i zakonsku obavezu da stalnim doistraživanjem produžuju radni vek rudnika.

Najveći investitor u ovoj oblasti je kanadska kompanija Avala Resources, koja je u Srbija prisutna od 2005. godine i u istraživanje zlata i bakra na više lokacija (Bigar, Korkan, Kraku Pešter) uložila je oko 160 miliona dolara. Najznačajniji projekat je ležište Timok u istočnoj Srbiji, gde postoje šanse da se otvori prvi rudnik zlata u našoj državi.

Druga kanadska kompanija, Dunav Resources bavi se istraživanjem zlata, bakra, molibdena (Mačkatica, Kiseljak) i investirala je 45 miliona dolara. Ove dve kompanije su prošle godine objavile spajanje, kako bi integrisale istraživačke delatnosti u Srbiji. Istraživanjem zlata i bakra bavi se kompanija Rakita Exploration, ogranak američke kompanije Freeport McMoran, koja je od 2010. u istraživanja u Brestovc investirala 15 miliona dolara.

U okviru projekta Jadar, koji realizuje australijski gigant Rio Tinto, istražuju se rezerve jadarita, jedinstvenog srpskog minerala koji sadrži bor i litijum. Do sada je u istraživanje

uloženo 70 miliona dolara. U ovom mineralnom obliku litijum se nigde više ne pojavljuje u svetu, pa stoga Jadar spada u jedinstveno, unikatno, ležište litijuma svetskih razmera i značaja. Njegova široka primena moguća je u informacionim tehnologijama, građevinarstvu i poljoprivredi. Prognoze pokazuju da bi se u periodu do 2017. godine tražnja za litijumom mogla udvostručiti, pre svega zahvaljujući očekivanom rastu proizvodnje baterija na punjenje.

Projekat "Čukaru Peki" u vlasništvu je kompanije Rakita Exploration koja je ogranak kompanije Freeport-McMoRan sa sedištem u Sjedinjenim Američkim Državama, jedne od najvećih globalnih kompanije za istraživanje i iskopavanje ruda.

Rakita u Borskom okrugu ima trenutno tri istražna prava i do sada je u Srbiji investirala oko 15 miliona dolara.

Britanska kompanija Mineco Ltd predstavlja jednog od najznačajnijih investitora kada je reč o istraživanju ruda olova i cinka. Od 2010. godine Mineco je uložio oko 6 miliona dolara u istražne radove kod Bosilegrada. Potvrđeno je da na ovoj lokaciji ima dovoljne količine ruda, mada su za pokretanje rudnika potrebna velika dodatna ulaganja.

Cink i olovo imaju široku primenu u raznim granama industrije. Najveći deo svetske proizvodnje cinka se koristi u galvanizaciji čelika (preko 50%) i u proizvodnji legura metala, dok se između mnogobrojnih konzumenata olova svakako izdvajaju proizvodnja olovnih akumulatora i građevinska industrija.

Srbija je takođe bogata i nalazištima minerala borata, koji ima komercijalnu primenu u više od 500 proizvoda, među kojima su najznačajniji mobilni telefoni. U ovom trenutku potpunu dominaciju na tržištu borata imaju gore pomenuta kompanija Rio Tinto i Vlada Turske. Međutim, otkriće značajnih rezervi borata u regionu Piskanja, u okolini Raške, od strane kanadske kompanije Erin Ventures, moglo bi promeniti ovu sliku.

Neki od postojećih rudnika u Srbiji, RTB Bor i Farmakovi Lece i Zajača, suočavaju se sa velikim problemima zbog dugova nastalih po raznim osnovama. Ovaj rudarski gigant je, nakon tri neuspela pokušaja privatizacije, ostao u državnom vlasništvu.

Iako u prethodnih šest godina beleži rast prihoda, ključni problem ostaje veliki dug, koji je krajem 2012. godine iznosio 315 miliona evra, dok prihodi zavise od cene bakra na svetskim berzama. Dug je u međuvremenu uvećan zbog ulaganja u izgradnju nove Topionice i Fabrike sumporne kiseline, modernizaciju rudarske opreme i rekonstrukciju postojećih postrojenja. Međutim, RTB Bor nema obavezu da izmiruje dugove do završetka procesa restrukturiranja. Ipak, kompanije Freeport McMoran i čileanski Codelco, koje već saraduju na projektima u okviru borskog basena, pokazuju interesovanje za dalja ulaganja, što ostavlja prostor za mogućnost da ovaj gigant može opstati i bez ulaska u novi pokušaj privatizacije.

Da privatizacija rudnika može da bude uspešna, dokazuje primer rudnika olova i cinka Rudnik kod Gornjeg Milanovca, koji je od 2004. u vlasništvu kompanije Mineco i njenih partnera. Mineco ima većinski udeo i u Velikom Majdanu kod Ljubovije, nad kojim je pokrenut stečaj 2006. godine, kada ga je Mineco i preuzeo. Dugovi koji su postojali, novi vlasnik je izmirio, a oba rudnika dobro posluju zahvaljujući ulaganju velikih novčanih sredstava u modernizaciju opreme, obnavljanju postojećih i finansiranju novih infrastrukturnih objekata, prenosi sajt serbia-energy.eu